

Gerda er stråleflyktning og fant et strålefritt drømmested

d

STRÅLEFLYKTNING: Gerda Mæhlum har funnet sitt nærmest strålefrie fristed i Rotberget på Grue Finnskog. Der vil hun gi andre el-overfølsomme et fristed.

e

k

Foto: Kenneth Mellem

n

a

Av [Kenneth Mellem](#)

Glomdalen nettavis 14.07.23

p

Gerda fulgte flyktningruta da helseplagene ble for store. I den fraflyttede grenda er strålingen så lav at hun synes hun har fått et godt liv. Nå vil hun gi andre muligheten til å komme seg unna stråling.

o

Ja, jeg har flyttet hit. Som stråleflyktning. Jeg tok flyktningruta fra Oslo og havnet

her i Rotberget. Jeg hadde aldri vært på Finnskogen, men etter en campingtur ved

Rotbergsjøen, forelsket jeg meg i området og begynte å følge med på Finn etter

t

småbruk. Her kunne jeg ikke fått det bedre, og her er det så lav stråling at det går

k

k

e

l

e

n

greit, sier Gerda Mæhlum, som har flyttet og bosatt seg i den nærmest fraflyttede grenda Rotberget på Grue Finnskog.

Hun er en av mange som får plager av stråling fra diverse elektriske apparater, og mange stråleflyktninger har funnet ut at Grue og Åsnes er perfekte steder for å komme unna stråling. Både Finnskogen og Vestmarka er områder med lite stråling og dårlig mobildekning, og der bor de el-overfølsomme i flere uker i strekk.

På bruket i Rotberget har Gerda byttet ut ledpærer med glødepærer, og om kort tid skal også de to nye strømmålerne byttes ut i nabohuset som hun også skal overta.

Hun går i spesialsydd klær med sølvtråder, og sier raskt ifra om at mobiltelefonen må settes på flymodus. Gerda Mæhlum fikk plagene sine i 2008.

El-overfølsomme har nå sin egen interesseorganisasjon, [FELO](#), som har som formål å hjelpe/støtte, gi informasjon og kunnskap til de som er blitt rammet av eloverfølsomhet, slik at de kan finne ut hvordan de kan fungere i samfunnet.

Glåmdalen har også vært i kontakt med Statens strålevern, les deres svar lenger ned i saken. Fra Folkehelseinstituttet, får vi svar om at dette faller utenfor deres portefølje, og henviser til Direktoratet for stråling og atomsikkerhet.

Sebastian van der Velden, som arbeider som stråleterapeut ved et sykehus i Ålesund har også besvar noen spørsmål fra Glåmdalen.

Ser mulighetene på nytt sted

Gerda hadde en trådløs ruter der hun sov, hun lå på ei metallfeltseng, hadde et stressende vikariat ved en skole, det var trafostasjon like i nærheten og hun satt timevis i mobiltelefonen da plagene meldte seg.

GALLERI: Gerda Mæhlum har gjort om stabburet til galleri, og vil satse på turisme. Foto: Kenneth Mellem

– Stress, stråling og lavt immunforsvar gjorde at jeg ble allergisk, eller el-overfølsom. Det gjorde etter hvert vondt å holde i en mobiltelefon, det brant i hodet. Jeg fikk en overfølsomhet og sykdommen el-overfølsomhet. Jeg er en overfølsom og åpen person. Jeg ble irritert, svimmel, slet med konsentrasjonen, fikk øresus, det følte som jeg hadde influensa og dette gikk gjennom marg og bein, sier Mæhlum, som nå bruker stråletette klær.

Hun syr sine egne klær, og i stoffet er det sølvtråder som hindrer stråling i å nå kroppen.

– Det er ikke alle som får disse plagene, men strålingen er like skadelig uansett. Jeg er frisk så lenge jeg holder meg unna stråling, sier Mæhlum.

Hun viser til at plagene gjør at hun holder seg mest i Rotberget. Det er også soner der hun ikke tåler, på grunn av master og hytter med moderne teknologi.

Må hun reise ut, har hun på seg ei spesiell kåpe og har med seg måleapparat som sier ifra om strålingen blir for høy.

– Dette setter sine begrensninger, men jeg ser også mulighetene dette har gitt seg.

Nå bor jeg på dette flotte stedet i Rotberget. Her har jeg bier som gir verdens beste honning som jeg kan selge, jeg har åpnet et galleri i stabburet med bilder jeg har tatt på Finnskogen og jeg ønsker å bruke nabohuset til å gi andre med samme plager, et fristed de kan komme til. Jeg ønsker å få med meg samarbeidspartnere som kan være med og bygge opp stedet, sier Gerda Mæhlum, som også ser for seg å ha et par melkekuer på bruket.

Hun er glad for at hun har foreldre som har stilt opp og hjulpet henne slik at hun kan bo i Rotberget.

– *Hvordan responderer folk på plagene dine og at du er overfølsom for el, blir det tatt seriøst?*

– «Vanlige» folk skjønner ikke dette, men de som har lest litt om det, vet noe mer.

Men folk er veldig forståelsesfulle, blant annet med tanke på mobiltelefoner. Men jeg har opplevd å bli ledd av, med påstander om at dette bare er innbilning. Men det er bevist at dette er fysisk, sier Gerda Mæhlum, som er utdannet både fotograf, agronom og lærer i kunst og håndverk.

MULIGHETER: Gerda Mæhlum er el-overfølsom, og ser på mulighetene dette har gitt henne i Rotberget på Grue Finnskog. Foto: Kenneth Mellem

Hun har tatt mange bilder på Finnskogen, og disse har hun i galleriet i stabburet. Hun kan knapt bruke pc til arbeidet, og det er veldig lenge siden sist hun så på TV.

Ha respekt for stråling

– Dette er veldig nytt for mange, men dessverre får stadig flere plager med stråling. Jeg anbefaler folk å ha respekt for den trådløse teknologien og ikke sove i nærheten av trådløse strømmålere, for eksempel. Mobiltelefoner er det verste, sier Mæhlum, som merker mye plager fra apparater som avgir magnetfelt. Derfor bruker hun vaskemaskinen når hun er ute. Gerda får også plager av komfyren.

Da hun fikk plagene i 2008, ble hun sykmeldt og oppholdt seg mye i skogen. Det hjalp på plagene.

– Myndighetene påstår at dette er psykisk og bare innbilning, og dette er ikke noen godkjent diagnose i Norge. Men jeg er glad for at jeg har kommet meg hit, og synes synd på dem som må flykte fra hjemmene sine. Derfor er det fint med slike fraflyttede grender som gir oss et fristed, sier Gerda Mæhlum.

Hun mener at plassen hun bor på, har de gode energiene som er bra for hennes helse. Da hun var på visning første gangen, var det mye stråling i form av ny teknologi der, men etter hvert som dette er blitt borte, har den gode energien kommet tilbake.

– De som kommer hit og som er overfølsomme, merker også dette, sier Mæhlum.

FOTOGRAF: Gerda Mæhlum er utdannet fotograf, blant annet, og hun bruker tiden på Finnskogen til å fotografere. Bildene har hun i sitt eget galleri i stabburet. Foto: Kenneth Mellem

– Det er mye som må tilrettelegges når man er el-overfølsom. Og det koster. Jeg synes Norge er for lite hensynfulle for folk som får slike plager. Det mest positive nå, er

fiberutbyggingen. Da bør folk kable internettet og bruke splittere dersom de har flere maskiner. Det vil redusere stråle-belastningen i hjemmene. Noen frekvenser er mer skadelige enn andre, derfor må vi få et sikrere mobilnett også. Dyr og fugler er også følsomme for stråling, og jeg mener at det er mye forskning som aldri kommer fram i nyhetene om dette temaet, sier Gerda Mæhlum.

– Hva med teknologi og at samfunnet som går framover?

– Vi må ha teknologi som ikke skader oss, og blir mer bevisste. Hvordan kommer vi oss videre om dette får fortsette? Stråling er den største trusselen for oss framover. Stråling er skadelig også for dem som ikke merker plagene. Teknologien går på helsa løs og de store selskapene har får stor innflytelse. Teknologi er ikke et framskritt hvis det forurensar verden, sitat etter Nicolay Tesla, oppfinner med 700 patenter. Og vi må heller ikke bli produkter av vår egen teknologi, vi må tenke sjæl! mener Mæhlum.

Ikke dokumentert skadelig

– Det er ikke dokumentert at stråling fra høyspentanlegg (høyspentlinjer og transformatorer) og sendere som mobiltelefoner, basestasjoner (mobilantennar), wifi, bluetooth og annen trådløs teknologi er helseskadelig, så lenge eksponeringen er lavere enn grenseverdien. Befolkningen vil aldri bli eksponert for verdier som er høyere enn grenseverdiene. Målinger viser at eksponeringen av befolkningen fra trådløs teknologi ligger på promillenivå av grenseverdiene, svarer pressevakt Hallfrid hos DSA, Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet.

– Det er forsket på helseeffekter fra EMF (elektromagnetiske felt) i over 70 år og det publiseres kunnskapsoppdateringer jevnlig på dette fagfeltet. Vi har derfor god oversikt over forskningen på dette fagfeltet. Til tross for at det er mye kunnskap på dette fagfeltet er det en god del bekymring i deler av befolkningen. Årsaken er muligens at det er vanskelig å finne kvalitetssikret informasjon på nettet.

Vi oppfordrer til å lese DSAs nettsider. Norges forvaltning og grenseverdier på dette området er i tråd med anbefalinger fra WHO og EU, skriver pressevakta i en mail, og henviser også til siden <https://dsa.no/mobil-og-tradlost>

Kjempe for rettigheter

– Vi har cirka 900 medlemmer hos oss som er el-følsomme, det vil si at dette hemmer dem i det daglige livet. Men vi mener det er mange flere som er el-følsomme. El-følsomhet er reelt, men vanskelig å bevise. Dette blir på en måte tatt seriøst, og man skal ikke sette folks plager i tvil. Det er vanskelig å komme videre i helsevesenet, vi som el-følsomme har ingen rettigheter og det er foreløpig ingen godkjent diagnose. Men vi arbeider med dette. Alle har rett til helsehjelp og alle har rett til å bli tatt på alvor, og det skal tilrettelegges for enhver pasientgruppe i helsevesenet, sier Mona Olsen, styremedlem i FELO, Foreningen for el-overfølsomhet. Hun er selv el-overfølsom, og har flere positive erfaringer når hun er i kontakt med helsevesenet. På forespørsel fra Mona tilrettelegges besøket. Både WIFI og mobiltelefoner slås av der det er mulig. Men dessverre opplever ikke alle samme imøtekommenhet.

FRAFLYTTET: Rotberget er fraflyttet, og der har Gerda Mæhlum funnet sitt fristed langt fra stråling. Når hun får fjernet de to nye strømmålerne på bruket, vil det åpne seg nye muligheter for henne. Foto: Kenneth Mellem

– Med alle sykdommer eller plager som ikke kan bevises, så havner man ofte i en bås hvor man ikke blir tilbudt noen behandling, eller man blir tilbudt mangelfull eller feil behandling. Eventuelt får man tilbud om en psykolog og at man må arbeide med hodet for å bli friskere. De som ikke kjenner til dette eller vet noe om el-følsomhet, kan nok mene at vi bare innbiller oss dette. Sammenligner man dette med pollen, så blir noen syke av det, mens andre ikke merker noe. Folk kan reagerer på alt annet i samfunnet. Sett i lys av det, så ville det jo være underlig om ingen også skulle være sensitiv overfor stråling, sier Mona Olsen.

REELLE PLAGER: Mona Olsen, styremedlem i FELO, mener at el-overfølsomhet er reelt, men vanskelig å bevise. Men hun merker mer forståelse for dette nå enn for bare noe år siden. Foto: Privat

Hun opplever langt mer forståelse for dette nå enn i begynnelsen hun var el-overfølsom.

– Det blir stadig mer strøm og stråling i samfunnet. Vi flykter fra mastene som sender kraftige signaler, og det trengs mer forskning på dette området. Vi ønsker forskning på cellenivå og ved bruk av biomarkører for å se hvordan kroppen endrer seg.

Vi er kritiske til forskningen som gjøres i dag: Kun bevisførsel for oppvarming av kroppen. Kroppen skal utsettes for ekstremt mye stråling før den blir varmet opp. Mye skjer på cellenivå før det, sier Mona Olsen, som er utdannet Biopat.

Utsatt for blindtester

Hun forteller at hun selv er utsatt for blindtester, og fikk familien til å sette på mobiltelefoner og trådløs WIFI når hun ikke var klar over det. Resultatet ble at hun hver gang ble syk.

– Jeg skjønner at folk stiller spørsmål ved dette, derfor er det viktig å få ut informasjon, sier Mona Olsen, som selv bor langt inn i Rendalen i perioder for å komme unna stråling.

Grunnet den stadig økende stråletettheten i Oslo, flyttet hun ut på landet i 2018. I utgangspunktet ikke en ønsket flytting, men en flytting preget av flukt fra det som gjorde henne syk. Mange el-overfølsomme er «flyktninger» i eget land, mener Mona.

– Det er en stor sorg for mange å måtte bryte opp fra sitt miljø, ofte langt vekk fra familie og venner. Å flykte fra det eller de man elsker er ikke noe man gjør frivillig, sier Mona.

– En veldig viktig sak som FELO kjemper for, er at det skal tilrettelegges for el-overfølsomme ved innleggelse på sykehus. Sykehusene blir mer og mer gjennomdigitalisert med trådløs teknologi, og flere el-overfølsomme har måttet skrive seg ut (uten fullendt behandling) fra sykehusopphold, fordi plagene fra det trådløse ikke er å holde ut. Sykehusene kan om de vil, med lav kostnad og enkelte tiltak, tilby skjerming for el-overfølsomme. FELO har aktivt henvendt seg til sykehusenes brukerutvalg vedrørende dette, og vil følge opp saken videre. Samme utfordringen er også på flere og flere aldershjem, sier Mona Olsen.

Gro H. Brundtland er overfølsom

Blant andre som har stått fram om overfølsomhet, er tidligere statsminister Gro Harlem Brundtland:

Allerede i 2002 sto Gro Harlem Brundtland fram i [Dagbladet](#) og fortalte at hun fikk hodesmerter av å snakke i mobilen. «Det er ikke lyden, men bølgene, jeg reagerer på. Og overfølsomheten har gått så langt at jeg reagerer på mobiltelefoner som er nærmere meg enn ca. fire meter,» forklarte hun den gangen. Artikkelen står gjengitt i FELO sitt eget magasin, «Strålevett» nummer en i 2023.

Dr. Toril Jelter har mer enn 30 års erfaring som allmennpraktiker og barnelege, og i dag behandler hun pasienter med overfølsomhet for metaller og elektromagnetisk felt og stråling (EMF).

Dr. Jelter bor og arbeider i California. På begynnelsen av 2000-tallet opplevde hun at et barn ble friskt av autisme etter tre års behandling. Etter denne hendelsen ble hun spesielt opptatt av miljøfaktorer som kan skade helsen – og da særlig miljøfaktorer som kan endres. Hun er aktiv i arbeidet med å redusere strålingsnivåene i samfunnet, og var involvert i rettssaken mot Federal Communications Commission (FCC), som ble omtalt i forrige nummer av Strålevett.

Forstyrrer cellene våre

Glåmdalen har også vært i kontakt med Sebastiaan van der Velden. Sebastiaan jobber som stråleterapeut ved et sykehus i Ålesund. Han er utdannet innen medisinsk bruk av ioniserende og ikke-ioniserende stråling.

Sebastiaan van der Velden er sterkt kritisk til måten Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) forvalter ansvaret sitt på når det gjelder helsevern for ikke-ioniserende stråling.

– Hvordan påvirker strålingen kroppen vår?

– Pulset mikrobølgestråling som vi snakker om her, påvirker og kan forstyrre cellenes naturlige funksjoner. Disse forstyrrelser skaper direkte og indirekte stress, spesielt hvis man utsetter seg for slik stråling over lengre tid. Forskning viser at disse effektene allerede opptrer ved stråle-intensiteter som ligger langt under våre nasjonale grenseverdier.

– Hvorfor blir noen så plaget av dette, mens andre knapt merker det?

– Hvorfor er det noen som reagerer mot pollen og andre ikke? Samme med stråling av alle slags, lys, varme, sol, UV, røntgen m.m. Strålingen og pollen har sin påvirkning på alle, selv om dem ikke får plager av det. Tenk også på de som i mange år har vært sekundær-røykere, noen var plaget av de, andre ikke.

– Hva sier forskningen om el-overfølsomhet?

– Rundt 70 % av all uavhengig forskning (ikke finansiert av mobilindustrien) forklarer at vi blir negativ påvirket av mikrobølget stråling fra trådløse nettverk/mobil. Forskningen forklarer mekanismene som ligger bak og de fysiologiske effekter som er forenlig med ubehaget folk opplever når de blir eksponert for mange mikrobølge strålekilder eller er i nærheten av en eller flere slike kilder.

– Er det reelt at enkelte får så sterke plager, og blir dette tatt seriøst av myndighetene?

– Ved utrulling av AMS-målere har vi hatt en fin blindtest hvor endel folk og dyr fikk plutselig ymse plager forenlig med el-overfølsomhet uten at de selv la linken med den nye AMS-måleren og strålingen derfra. Her kunne myndighetene hatt en fin mulighet

å lage en studie på det, men man vegret seg kanskje for det, fordi man egentlig vel vet hva resultatet kunne bli. De som fikk plager fant ofte ut det selv ved at de opplevde mindre til ingen plager når de var vekk fra huset og dermed AMS-måleren.

– Myndighetene påstår i svar at det ikke er dokumentert skadelig med stråling fra bla høyspent, wifi og annen trådløs teknologi?

– Myndighetene (DSA) har helt rett. De ønsker ikke å ta høyde for studier som dokumenterer klart ulempene fra denne stråletypen, selv ikke store, mangeårige studier som national toxicity-studien, som uten tvil påpeker «farene» vi utsetter oss selv og omgivelsen for. Dette er politikk som legger økonomiske interesser over folkehelse. Et bevisst valg og ikke noe nytt. Det er slik spillet spilles og er blitt spilt i mange år. Tenk tobakk-industrien, asbest, glyfosat. Myndighetene velger å holde seg bevisst «dumme» så lenge som mulig til det ikke går an lenger å benekte det. For øvrig er det for lengst innført en grense i forhold til høyspentledninger. Man skal ikke bygge innenfor 300 meter radius fra høyspentledninger, dette i forbindelse med at man fant en høy risiko for blodkreft hos barn fra det elektromagnetiske feltet høyspentledningene lager. For øvrig en interessant historie som har mange likhetstrekk med hvordan myndighetene oppfører seg nå og i den tiden det var «ikke dokumentert skadelig» å bo rett under høyspentledninger

– De hevder at strålingen er lav og at befolkningen ikke blir eksponert for stråling som er høyere enn grenseverdiene?

– Myndigheten (DSA) har også her helt rett. Pga av at de ikke er kildekritisk og bare ønsker å forholde seg til en internasjonal sterkt kritisert gruppe (ICNIRP), som holder fast med at denne type stråling bare kan ha negative effekter ved å øke temperatur i vev. Man ser da vekk fra største delen av forskningen som finner og dokumenterer negative effekter ved verdier som ligger milevis under denne grenseverdien for

oppvarming. Dagens grenseverdier er såpass høye at DSA kan sitte rolig og gjenta sin beroligende budskap om og om igjen. Denne grenseverdien vil bare nås og overskrides en sjelden gang i korte perioder og enkelte plasser i omgivelsene våre.

– Hva skal til for at overfølsomheten blir tatt på alvor?

– El-overfølsomhet tas på alvor i enkelte land allerede. Det er også en medisinsk diagnosekode for el-overfølsomhet som kommer mer tydelig fram i ICD-11 kodeverket. I Norge har man valgt å forenkle ICD10 og sikker ICD11 kodeverket og helt tilfeldig ble kodene som linker til helseproblemer fra mikrobølgestråling tatt ut. I Norge blir el-overfølsomhet behandlet som om det er en psykologisk lidelse hvor man har overdreven angst for stråling. Kognitiv terapi er behandlingsformen som brukes i land som Norge. Man prøver altså å endre hvordan folk opplever sine plager. Det hjelper for noen, men det tar ikke vekk belastningen vi utsetter oss for.